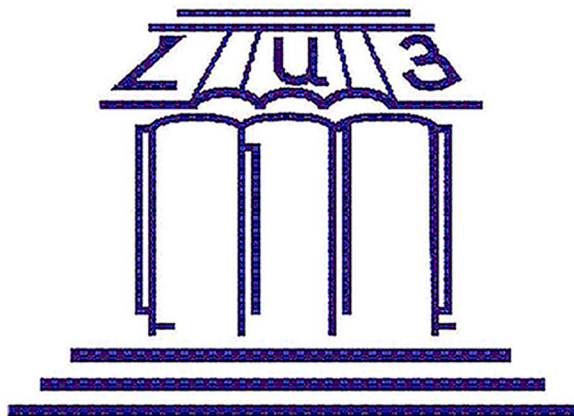

Հայկական գիտահետազոտական հանգույց
Armenian Research & Academic Repository

Սույն աշխատանքն արտոնագրված է «Մտեղծագործական համայնքներ
նշ առևտրային իրավասություն 3.0» արտոնագրով

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial
3.0 Unported (CC BY-NC 3.0) license.

Դու կարող ես.

պատճենել և տարածել նյութը ցանկացած ձևաչափով կամ կրիչով
ձևափոխել կամ օգտագործել առկա նյութը ստեղծելու համար նորը

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format

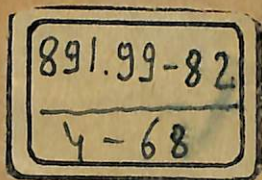
Adapt — remix, transform, and build upon the material

ԿՈՄՅԵՐԻՏԱԿԱՆ ԳՐՈՂ

ԱՂԻԲԵՋԱՆԻ ԼԵՆԻՆՅԱՆ
ԿՈՄՅԵՐԻՏՄԻՈՒԹՅԱՆ՝ —

ԿՈՄՅԵՐԻՏ ԳՐՈՂՆԵՐԻՑ

ՍՋԵՐՆԵՐ—1932

891.99-82
4-68

2011-05
32-Ա
358
ԱՎԾԱ

ԿՈՄՅԵՐԻՏԱԿԱՆ ԳՐՈՅ

Աղբբեջանի Լենինյան
Կոմյերիտմիության՝ —

Կոմյերիտ գրողներէց

Խմբագրեց՝
ՄԱՆԱՍՏԱՆ

Ս. ՀԱԿՈԲ

ՑԱՆԿ

Յերես.

Ս. Հակոբ.—Առաջին քայլը (պատմվածք)	3
Բ. Մայիս.—Անթարթ հայացք (վոտ.)	10
Գ. Շահյան.—Հարվածային կոմյերիտներին (վոտ.)	12
Բ. Տրիբունի.—Հերոսական (վոտ.)	14
Յու. Փոմբերգ.—«Հաղարականը» (վոտ.)	15

56494-66

Baş Mətbuat M'ydirili vəkili 4171. ADN 345 Sifariş 571.
Tirazb. 2000.

AZƏRNƏŞR mətbəəsində çapılıb.

ԱՌԱՋԻՆ ՔԱՅԼԸ

Ավագ վարպետ Ջուլետովը լավ եր հիշում, յերբ յերեք տարի առաջ Խիբուլյան ֆաբրիկա մտավ, հինգ որ միայն աշխատեց վորպես սեվ բանվոր, այդ պատճառով Ջուլետովը միշտ ասում եր.

— Խիբուլյան շատ լավ աղա ե, բայց մի քիչ, վոր մեծ-մեծ բաների մասին ե մտածում, դուրս չի գալիս, այ որինակ այսոր իրենց կոմսոմոլի բջիջում հայտարարել ե, թե յես ուզում եմ մի մեքենա հնարել, վորը գործվածքային ցեխում բրակ յեղած թելը, վոչ թե դանակով կտրել, այլ այնպես բացել, վոր վոչ թելը փշա-նա ե վոչ կատուշկան, վորը մեծ խնայողություն կտա: Սա-կայն յես գիտեմ, վոր Խիբուլյան այդ հարցում մեծահոգություն ե անում. ուրիշ բան ե լավ աշխատել, հարվածային լինել, պլանը բարձրացնել, վորակով աշխատել, այդ Խիբուլյան անում ե, բայց ուրիշ բան ե գյուտ հնարել: Խիբուլյայի հայրը, վորը նույնպես ջուլհակ եր, համաձայն եր Ջուլետովի հետ: Խիբուլյան վոչինչ չեր ասում, միայն շարունակում եր իր գործը, ֆաբրիկայի ղեկավա-րությունը նույնպես թույլ վերաբերմունք եր ցույց տալիս բան-վորական տաղանդություններին: Մի անգամ Խիբուլյան ջուլհակ-ների դադգահաների մոտով անցնում եր, ջուլհակներից մեկը բար-ձրը ձայնով կանչեց:

— Հեյ գյուտարար Խիբուլյա, հի.. հի..

Խիբուլյան արհամարական հայացքով նայեց կանչողի կողմը ե լուռ շարունակեց ճանապարհը: Այդ որվանից Խիբուլյայի ուսե-րին մի ծանր բեռ եր իջել, վորը թեթևացնելու համար պետք եր մտածած գործը գլուխ բերի: Վերջապես բանվորների շրջանում տարածվել եր Խիբուլյայի մտածած գործի լուրը, մի քանիսն ան-գամ արհամարում եյին:

Վոչինչ, սկզբնական շրջանում դժվարություն կլինի, մտածում եր Խիբուլյան: Ֆաբրիկայի ինժեները շատ քիչ ուշադրություն եր դարձնում: Շատ անգամ ել բյուրոկրատություն անում: Ամե-նալավ հարվածային ջուլհակն ամբողջ ցեխում դա Խիբուլյան եր. այդ մասին լավ գիտե ֆաբրիկայի կոմսոմոլի կոմիտեն: Ջուլ-հակներից մի քանիսը թերթը փռած դադգահի վրա կարդում եյին ե յերբ դադգահաները սկսում եյին համաչափ աշխատել. Խի-բուլյան կարդում եր թերթի տեխնիկայի ե գիտություն բաժի-

նը, մի ըրպէս նրա մտքերը յերկաթե ունեաների պէս ձգվում էյին հեռու, հեռու ու բացվում եր նրա առաջ նորանոր մտքեր և զը-
ծեր, ինչ վոր մեքենայի մասեր, վորին փափաղում եր ինքը: Մե-
քենայի մասերը կամաց-կամաց պարզվում եր, բայց ահա վեր-
ին մի քանի մասերը դեռ պարզ չէր կարողանում պատկերա-
ցնել, այդ պատճառով շարունակում եր դեռ յերկար մտածել և
քիչ եր մնում գլուխը դիպչելը դադարին:

— Զգուշ, խիբուլա,— կանչեց վարպետ Զոլոտովը:

— Ահա թե ինչ...

— Ինչ պատահեց քեզ խիբուլա,— մոտենալով խորհրդավոր հարցրեց վարպետ Զոլոտովը նայելով դադարի մասերին, ապա աչքովը ընկալ տախտի վրա ընկած սպիտակ թուղթը, վերցրեց նայեց մի քանի մասերին, սովորական մեքենայի նախագիծ եր՝ ավելի շուտ դադարին եր նմանվում, իսկ մի քանի մասեր բոլորովին այլ եր և դրսի կողմից ցցված յերևում եր ինչ վոր ատամներ դեռ թերի:

— Այս ինչ ե խիբուլա,— հարցրեց վարպետ Զոլոտովը:

— Դա իմ գլուխի առաջին քայլն ե, վարպետ Զոլոտով, պա-
տասխանեց խիբուլան: Զոլոտովը լռեց, մի քայլ հետ գնաց մտած-
կոտ հայացքով նայեց խիբուլայի մեջքին, ապա գանգուր մաղե-
րին և գնաց դեպի յերկրորդ ցեխը, վորտեղ աշխատում եր խի-
բուլայի հայրը:

— Հէյ, ծերուկ, կարծես թե տղիցդ մի բան ե դուրս գալիս,
արդեն նոր կատուկ կա մաքրելու մեքենայի նախագիծ մի փոքրիկ
մասը ինձ ցույց տվեց:

— Եհ, դու ել նրա ջահելությանն ես հավատում, ինժեները
վոր ինժեներ ե սկի չի կարողանում մի նոր մեքենա հնարել, ուր
մնաց ջուհակ խիբուլան հնարի: Գործ ունես, գործդ արա, պլան
կատարի, ինչ ես խոսում:

— Ձե, ծերուկ խիբուլայի մասին ունեցած կարծիքս փոխվեց,
այն ել հիմնովին:

— Լավ, գնա, յերևի դու ել ես ուզում գլուխ հնարել:

— Ձե, չիմացար, հետո կսխալվես. այսօրվանից յես պարտա-
վորվում եմ ոգնելու խիբուլային իրեն նպատակին հասնելու
համար և այդ մասին յես կխոսեմ ֆաբրիկայի կուսկովիկտի
քարտուղարի և ինժեներին հետ: Ծերուկը մի ըրպէս յերեւաց, կար-
ծես թե մեկը թափահարեց կանգնած տեղը:

Գուզովը բարձր աղաղակեց. խիբուլան մտածկոտ քայլերով
գնաց ֆաբրիկա ի կոմսոմոլի բջի քարտուղարի մոտ: խիբուլա-
յին թվում եր, թե գլուխը ավելի ե ծանրացել և մտքերը փոքր

ինչ ցրված են: Կոմսոմոլի կոմիտեյում վոչ վոք չկար: խիբուլան
թիկն տվեց նստարանին մինչև քարտուղարի գալը: Քարտուղա-
րը մախորկի գլանակը փաթաթելով ներս մտավ նայելով խի-
բուլայի սառը հայացքին՝ հարցրեց:

— Գործերդ ինչպէս են, խիբուլա:

— Հետո կասեմ, մի մախորկա տուր:

Քարտուղարը մախորկի տուփը մեկնեց դեպի խիբուլան, իսկ
այդ ժամանակ խիբուլայի հայրը ծանր բառերով հարցրեց
դուրսն ու ներս մտավ: խիբուլան և քարտուղարը իրար յերեսի
նայեցին:

— Արի, տուն եմ գնում, գլուխս արա խիբուլա:

— Լավ, առաջ խիբուլան,— մոխրագույն ապակիների առաջ
կանգնեց, ուր դիմացը ձգվում եր բարձր ծխնելույզներով գործա-
րանը, իսկ տափակ տանիքների վրայից յերեկում էյին քաղաքի
բարձր տները, գլուխները թաղած թանձր մշուշի մեջ: Ռեւոլյուցի-
ոնները տրամվայը մոտենում եր ֆաբրիկային: Բանվորները
աշխատանքից դուրս գալով մոտենում էյին ջրի ծորակին, սառը
ջրով հովացնում այրվող յերեսներն ու շտապում տրամվային
հասնելու համար:

— Մի տխրի խիբուլա, մենք բոլորս կոգնենք քեզ, վոր դու
քո գլուխը հաջողութեամբ վերջացնես, մեջքին խփելով սիրտ տվեց
կոմսոմոլի բջի քարտուղարը: խիբուլան թեթե ժպտաց և քթի
տակ կամաց շշնջաց:

— Այո, հաջողութեամբ կվերջացնեմ:

2

խիբուլային թվում եր, թե պատուհանի հետև աղմկում եր
քաղաքը...

Լուռ նստել եր սեղանի առաջ մտածկոտ հայացքով նայում եր
նոր մեքենայի նախագիծին: Որեկան մի նորութիւն եր մտցնում
մեքենայի նախագիծին, բայց վերջնականապէս նախագիծը տա-
լը խիբուլան շատ եր դժվարանում, վորի համար որեքը գալիս
անցնում էյին, իսկ խիբուլան շատ ժամանակ շփոթվում եր: Գի-
շերները յերկար նստելու համար հայրը մշտական բարկանում եր:

— Բավական ե, դատարկ բաների վրա քիչ մտածիր, քո բանը չի:

Բաց պատուհանից փչում եր մայիսային խոնավ քամին, ա-
ռաստաղից կախված լամպը լուսավորում եր յերկհարկանի տան
բիտոնի կրով սիւլտակացրած պատերը: Հեռվից, շատ հեռվից
լսվում եր ֆաբրիկայի մաքրակների չխչխկոցը: խիբուլան գծում
եր նորանոր մասեր, շփոթվում եր մի ըրպէս, մոռանում եր ամ-

բողջ մասերը—ախրություն... Նորից աչքերում մի փայլ էր ստանում, սպիտակ թղթի վրա գծվում էր մնացած թերի մասերը, ուրախություն և մի փոքրիկ ճիչ:

Գիշերը խորանում էր, բոլորը քնած յեն, միայն խորուլան էր նստած, սեղանի վրա փռած սիպտակ կտավի լայնությամբ թղթի վրա գծում էր, անվերջ գծում... Յերկու դժվարին գծերի ծայրը իրար միացնելով խորուլան բղավեց:

— Ահա...

Հայրը տեղից վեր թռավ: Խորուլան աչքերը կարծես թե արնով լցված լինեյին: Ձեռքերի մեջ ամուր սեղմել էր նոր մեքենայի նախագիծը:

— Ինչ է պատահել քեզ, խորուլա, խելագարվել ես, ինչ ե,

— ճշած հայրը մոտենալով խորուլային:

Նա պատրաստ նախագիծը փռեց հոր առաջ, հայրը վոչինչ չհասկացավ, միայն մույլ հայացքով նայեց խորուլային: Խորուլան ալլակա չհամբերեց, դուռը շրխկոցով հետ քաշեց և անհետացավ խավարի մեջ: Մի քանի րոպեից հետո գործարանի գուղովը բարձր աղաղակեց քաղաքի վրա:

Արդեն լուսանում էր:

3

Մաքոքները ծախ արագությամբ թռչում էին: Անիվները յերբեմն այնպես սուր ճիչ էին արձակում, վոր կորպուսներում մարդկանց վոչ մի ձայն չէր լսվում: Մաքոքների և անիվների չխշխկոցը կատարյալ մի համերգ էր ստեղծում: Խորուլան լուռ էր, վոչ վոքի վոչինչ չէր ասել գյուտի հաջողության մասին, միայն յերբ վարպետ Ջուրտովը ներս մտավ, բերանը կամաց մոտեցրեց վարպետի ախանջին ու ցածր ձայնով ասաց.

— Գյուտս արդեն պատրաստ ե:

— Ախ ջան, ախ ջան,— վոտքերը արագ խաղացնելով թռչկոտեց վարպետ Ջուրտովը:

— Դեռ կամաց,— ինժեները դրական պատասխան չտվեց:

— Ինչպես, ինչպես— սթափվելով բացականչեց Ջուրտովը, ուղիղ նայելով խորուլայի աչքերին: Ահա թե ինչ եմ հասկանում, լավ հետո յես կիմանամ պատճառը, ավելացրեց Ջուրտովը և գնաց դեպի ինժեներ թաղանթի կաբինետը:

Ինժեները ուրախ դեմքով նայեց Ջուրտովին, բայց հանդիպեց նրա սառը հայացքին: Թաղանթը գլուխը կախեց ինչվոր գրքի վրա, խույս տալով Ջուրտովի հայացքից. նա կանգնեց ուղիղ ինժեներին դիմաց, գլուխը շարժելով հարցրեց.

— Ընկեր, թաղանթս, դուք ծանոթ եք հարվածային բանվոր խորուլային:

— Շատ լավ,— ցածր ձայնով պատասխանեց թաղանթը, գլուխը առանց գրքի վրայից բարձրացնելու:

— Իսկ գյուտի հետ:

— Նույնպես:

— Ինչեք կարծում, կարող ե մի սգուտ տալ մեր արտադրության, չե:

Ինժեներ թաղանթը մի րոպե շփոթվեց, շփելով ճակատը, գլուխը բարձրացրեց գրքի վրայից:

— Տեսնե՞ք, դեռ շատ պակասություն ունի մինչև իր նպատակին հասնելը:

— Վոչ, նա արդեն պատրաստ ե, այսօր յես արդեն ծանոթացա մեքենայի նախագծի հետ:

— Լավ,— ասաց ինժեները, և ակնոցների տակից նայեց գործարանի ծխնելուղյներին:

— Անպատճառ պետք ե արտադրական խորհրդակցությունում քննության դնել, գյուտն իր մեջ շատ բան ե պարունակում,— ասաց Ջուրտովը և գնաց դեպի գործվածքային կորպուսը, վորտեղ աշխատում էր խորուլան: Թաղանթը Ջուրտովի հեռևից յերկար նայեց մինչև նա մտավ գործվածքային կորպուսը:

— Լավ,— վոտնամանի ծայրը գետնին խփելով ասաց թաղանթը: Չե վոր այս գյուտի վրա մեծ ինժեներները շատ են մտածել, վոնց կարող ե մի դադահի վրա աշխատող խորուլա հնարի, կարծես շրջապատի իրերին պատմելով խոսում էր ինժեները: Այսքան ժամանակ վոր հիմնվել ե ֆաբրիկան, մենք մշտական մտածել ենք, թե ինչպես անենք, վոր ազատվենք բրակի ձեռքից, իսկ հիմա խորուլան հնարել ե մի նոր մեքենա, վորը կատուշկայի վրայից կմաքրի թելը և կատուշկան կմա անվնաս: Չե, չի կարող, վճռական շեշտով ձեռքը սեղանին խփեց թաղանթը: Ով ե իմանում գուցե, չե, չե, չե... Նրա ճակատի կնճիռները ավելի սեղմվեցին ու ցածր ձայնով հաստատեց.

— Չե, չի կարող պատահել...

4

Արեն ընկել էր գործվածքային կորպուսի պատուհանից, բամբակի մասնիկները վխտում էին ողում, յերբ դրսից փչում էր զովքամին, նրանք կաշում են պատերին կամ առաստաղին. մաքոքները ցատկում են սպիտակ թելերի արանքից, իսկ կտավը փաթաթվում ե սոնակի վրա: Խորուլան դադահներին մեջ տեղ

կանգնած թելում եր մաքոքները: Վարպետ Զոլոտովը հաշվապահի սենյակից մի մեծ թղթի դարս կոնատակին մոտեցավ խորուլայի դադգային:

— Ահա, խորուլա ջան, այս թուղթը կախիր դադգահիդ տափանից, վորտեղ գրված ե, վոր խորուլա Մաքսուդովը, այս ամիս իր պլանը կատարել ե հարյուր քսան տոկոսով: Խորուլայի աչքերի բերերը ավելի լայնացան:

— Ճիշտ ե, վարպետ—հենց յես ել այս յերեկո հորս հետ այդպես հաշվեցինք, իսկ նա ինձ հետ վիճում եր, թե հարյուր տոկոս հաղիվ լինի: Վարպետը ժպտալով խփեց խորուլայի մեջքին: Կոմյերիտականներից մի քանիսը հավաքվեցին խորուլայի շուրջը:

— Տեսեք, ելի խորուլան բոլորից բարձր կատարեց պլանը, ասում ե կոմյերիտականներից մեկը:

— Վոչինչ խորուլա, յեկող ամիս քեզ պիտի հասնեմ,—ասում ե կոմյերիտական ջուլիակներին մի ուրիշը:

— Ախ, յեթե այն մեկն ել այդպես հաջող կատարեմ, ամեն ինչ սրտովս կլինի:

— Ինչ այն մեկ... մի կասկած ե առաջանում կոմյերիտականների մեջ:

Խորուլան վոչինչ չպատասխանեց, միայն վարպետ Զոլոտովին ականջին ցածր ձայնով ասաց:

— Ինժեններն ինչ ասաց:

— Յեկող արտադրական խորհրդակցությունում ամեն ինչ պարզ կլինի: Կարծես խորուլայի ուժերը կրկնապատկվեցին, իսկ մաքոքներն ավելի զվարթ չխշխկացին:

* * *

Բանվորները աշխատանքից դուրս գալով հանդիպեցին ֆաբրիկայի դռան վրա կպցրած հայտարարությանը, վորտեղ հայտնվում եր ինժեններ թաղանթի ղեկցուման՝ մասին և խնդրվում եր բոլոր բանվորներին ներկա լինել Մի քանի բոլեյից հետո բոլոր բանվորները հավաքվեցին: Թաղանթը բոկհնտի թերթերը շուռ տվեց, քիչ հազարով սկեց գեկուցել:

— Ճիշտ ե, մենք մինչև հիմա մեր ֆաբրիկայում տեխնիկայի բնագավառում այնքան աշխատանքներ չենք տարել, վորի մասին իմ գեկուցումը լինի հարուստ, միայն ուժեղ պայքար ենք մղել պլանների բարձրացման համար, իսկ բրակը բավականին պատվավոր տեղ ե գրավում, մանավանդ գործվածքային կորպուսում, վորտեղ թե փշանում ե կատուշկան և թե վրայի մնացած թելը:

— Բռակաների դեմ դեղ ե ձարված,— ձայնեց խորուլայի ընկերներից մեկը:

— Բայց մենք դեռ այդ գյուտի վրա չենք վստահում...

— Շատ իզուր,— տեղից բղավեց յերիտասարդ տեխնիկներից մեկը:

Թաղանթը մի բոլեյ շփոթվեց և շատ բաներ անկապ արտահայտվեց: Զոլոտովը հանդիստ մոտեցավ սեղանին, կարճ նախադասություններով, բայց կտրուկ պատմեց այն անտարբեր վերաբերմունքը, վոր ցույց ե տվել ինժեններ թաղանթը հանդեպ հարվածային բանվոր գյուտարարներին, թերազնահատելով նրանց, գլխավորապես խորուլայի գյուտին, վորն ամենաուժեղ զենքն ե բրակի դեմ կռվելու համար: Այնուհետև խոսեց ֆաբրիկայի ամենահին տեխնիկներից մեկը, հավանություն տալով խորուլայի գյուտին: Արտադրական խորհրդակցությունը վորոշեց մի քանի որից հետո անցնել խորուլայի մեքենայի մասերի կառուցմանը և գործվածքային ցեխում վերջ տալ բրակին: Խորուլայի դեմքին մի հաղթական ժպիտ յերևաց, յերբ Զոլոտովը մեքենայի նախագիծը փոխեց սեղանի վրա: Բոլորը հավաքվեցին սեղանի շուրջը, անգամ խորուլայի հայրը շվարված մոտեցավ նախագծին ու Զոլոտովի ականջին կամաց շշնջալով ասաց.

— Ախր, իր ասածը արեց ելի:

— Այո ծերուկ, խորուլան հաղթեց, բայց դու հիշում ես յերբ սրանից մի քանի ամիս առաջ մտածում եյինք, թե ով կլինի այն հնարագետը, վորը հնարի մի մեքենա, վոր կատուշկաների վրա բռակ մնացած թելը դանակով չկտրենք, այլ այնպես բացենք և ոգտագործենք, թե կատուշկա և թե թելը:

— Ճիշտ ե, մենք այդ վաղուց ենք մտածել, բայց յես հույս չունեյի, վոր խորուլան այդ կանի, այո, այո խորուլան, բայց այժմ հավատում եմ խորուլային այնպես, ինչպես հավատացել եմ և հավատում եմ մեր աշխատանքային տեմպերին:

Հայրը խորուլայի գլուխը ամուր սեղմեց կրծքին: Արտադրական խորհրդակցությունը վերջացավ: Բանվորները խորուլային իրանց ուսերի վրա եյին թռցնում:

Մի քանի որից հետո խորուլայի հնարած մեքենան վերջ կտա բրակին և պլանը ավելի կբարձրանա: Գնում եր խորուլան լի հույսերով և հաղթական քայլերով:

ԱՆԹԱՐԹ ՀԱՅԱՑՔ

Սա հանգստյան տունն է կոմունարների
Անունով իր մեծ
Վորպես մի վահան,
Իսկ սա արձանն է վեհ ղեկավարի
Իր ծով աչքերում մի մեծ վոխ պահած:
Սա հանգստյան տունն է,
Վորի դեմ կանգնել է ահա
Արձանն այդ, վորպես կոթողը որերի,
Իսկ նրա դեմ Բագուն, վորպես պահակ՝
Ուժն է ստուգում իր մկաններին,

* *

Ու մարդն այդ գարուններ քանի,
Շրջել է Բագու,
Հանք ու գործարան,
Իսկ հիմա կարծես հուզված մի բանից...
Անհագ նայում է
Քաղաքի վրա:

* *

Ու տարիներ են անցել, բայց նա յերկար, յերկար
Նայում է Բագվի աճող պեյզաժին,
Ուր նա տեսնում է յերկաթե ներկան,
Գիգանտներ հսկա, գորշացած սափից:

* *

Նա անթարթ հայացքով նայում է հեռու,
Ուր նրա դեմ ձգվում են նոր բերրի դաշտեր
Այս որվա գծած
Մեր ուղիներում
Արշավող յերթեր, պողպատե վաշտեր:

* *

Ու փովել է նրա դեմ Բուխտան հեռու,
Ուր ղինամոներն են յերգում նավթի հետ,

Վորոնց դեմ ծովն է անդուսպ յեռում
Ու նահանջում է
Դիրքերից իրա:

* *

Ծովն է նահանջում
Դիրքերից իրա,
Իսկ գնդեր, գնդեր
Քար ու հող ափած,
Հանում են վիշակներ ու նոր գործարան
Տարված մարտով, վոնց գինուց արբած:

* *

Վիշկաներ, վիշկաներ, վոր ծանոթ են նրան,
Ուր նա միշտ, տարել է
Քանի, քանի ժողով,
Ու չե վոր հենց այս փողոցի վրա
Նա կազմեց ցույցեր,—
Թունալի բողոք:

* *

Ու վիշկաները թվում է մի մեծ բանակ,
Վորպես նոր կյանքի
Գնդեր ու տանկեր,
Ցեղում են, վոր իր
Մարտերը յերգեն,—
Վորպես պայքարի կարմիր հաղթանակ:

* *

Նա կենդանանում է
Կարծես թե մի պահ,
Այս պայքարի հորձանքի թափից,
Շարժում է շուրթերն իր ու ապա, ապա,
Դեմքին իջնում է մի պայծառ ժպիտ:
Ու ամեն, ամեն անգամ, յես տեսնում եմ նրան,
Հաղթ բուռնիկյան այդ ղեկավարին,
Նա զգաստ հսկում է քաղաքի վրա,—
Վորպես ռազմական մեծ նավավարի:

ՀԱՐՎԱԾԱՅԻՆ ԿՈՄՅԵՐԻՏՆԵՐԻՆ

Հերոսական մեր դարում
Ո՞վ կարող է հանդիստ ներհեյ,
Յերբ տեմպերն ենք թափահարում
Մեր կոշտացած բազուններով,
Յերբ շենքերն են յեղնում աճում
Բետոնակուռ հասակներով.—
Ո՞վ կարող է հանդիստ ներհեյ
Հերոսական մեր այս դարում:
Տես, քայլում է հաղթ ու համառ
Մեխտին, ջլուտ հարվածային,
Հողն է դողում նրա քայլից
Հողը, հողը, նավթով վարար:
Նա քայլում է ձեռքին բռնած
Նոր դրոշը հնգամյակի,
Տես, քայլում է հաղթ ու համառ
Մեխտին՝ ջլուտ հարվածային:

Ահա դեմից յեղնում է նա,
Կոմսոմոլիստ տոկուն Սեթոն,
Բարեում է պարզ ու անահ
Ու շնչում է հաղթ լիաթոք:
Մեխտին, Սեթոն, Սանդրոն, Վանոն,
Բրիգադն այդ հարվածային,
Աշխատում են, նավթ են հանում
Մեկ տեղ նրանք՝ տնտեսավային:
Յեվ Իլիչյան նավթահանքում
Աշխատում են նրանք անդուլ,
Հողն են պեղում համառ, անքուն
Ու նասոսն է խորը քանդում:
Այդ առաջին բրիգադն է,
Ութ կոմյեբիտ տղերք են այդ,—
Կատարում են հարվածային
Կարգով, տված պլանն արդի:

Յերեկոյան յեղնում է նա,
Յեղնում է նա խնդուն դեմքով,
— Բանյերեք տոկոս, ահա
Վատրեչնի ենք տվել հանքում:—
Այդ Մեխտին է բրիգադիր,
Այդ կոմյեբիտ բրիգադիր:
Գործից հետո նրանք յեղնում,
Դուրս են գալիս նավթահանքից
Յեվ բոլորի դեմքին ժպտում
Առկայծում է խինդը կյանքի:
Յեվ ութ հոգի նրանք հանդիստ
Ներս են մտնում հրաձգարան,
Կրակում են կրկին, կրկին
Ու «գլորում» շարքով նրանց:

Սովորում է զենք գործածել
Հարվածային բրիգադը,
Վոր թե նորից լուրթ ծովերից
Թշնամիներ մեզ վրա գան,
Բրիգադն այդ յեղնի մարտի,
Ջահանջի նա դիրքերից,
Վոր գրոհի հաղթ ու արի—
Ութ սնայպեր, ութը մարտիկ:
Վոչ թե ութը,— միլիոն մարտիկ,
Միլիոն ձեռքեր կենեն մարտի,
Սովետական հողի համար
Չեն խնայի վոչ մի կաթիլ,—
Կպայքարեն անդուլ, համառ
Մնայպերները խորհրդային,
Հզորավոր մեր գալիքի
Հաղթանակող կյանքի համար:

ՀԵՐՈՍԱԿԱՆ

Նրանք ծնվել են գործարանում. մեծացել անիվների մոտ.
Նրանք սիրել են աշխատանքը հերոսական, իրենց հոր նման.
Յեւ գրոհի յեն յելել մի որ, լարել ուժը մկաններին,
Աղխախառն ջրտինք թափել, ինչպես հերոսներ մաքառման:

Անիվներ են շարժել գործի, շարժիչ ուժովն հաղթական.
Գործի ժամին ենտուգիաստ,—գրոհ են տվել շարքերով խիտ,
Շքանշան են ստացել, աշխատանքի հերոսական,
Յեւ բարձրացել կարմիր տախտակ, վորպես մարտիկ:

Կարմրափայլ յերկրի վրա, վորպես արև սիրտ են բացել,—
Հնոցներ են վառել ուժգին, և գրոհել այնքան համառ.
Նինջ, հոգնություն կամ այլ նախանջ գիրքերում չեն չունեցել.
Այլ յեղել են սիշտ ել հերոս և աշխատանքում արևավառ:

* *

Յեւ այսպես ամեն առավոտ, յերբ գողգոթն է գործի կանչում,
Նոր խինդ առած յեխում են նրանք աշխատանքի,
Յեռանդ ու թափ, բարձր վորակ, նրանց հատու գործն է լինում,
Յեւ կարմրադրոշ ԿԻՄ-ը կրծքին հերոսներ մեր մեծ մարտի:

„ՀԱԶԱՐԱԿԱՆ“-Ը

Գնացքը սուղում է թափով
Աշնանային դալուկ դաշտերում,
Մռնչում է Արազի ափով,
Վոր ձեզին լինի արտերում:

Մեր խումբը կոմյերիտական
Մեկնում է այդ գնացքով,
Վոր գործի դաշտերում սավետական՝
Բոլշևիկյան կամքով:

Խմբերը անթիվ են գնացքում.
Մեր խումբը սակայն «հաղարտական»
Մեզ ճամբել է ՅԵԿԱ-ն, վոր արթուն
Հեկավարենք պայքարը հաղթական:

Պատվիրել է ՅԵԿԱ-ն, վոր այնտեղ,
Սավետական բամբակի դաշտերում,
Հաղթանակի ճանապարհը հարթենք
Յեւ ձուլվենք պայքարի վաշտերում:

Յեւ խումբը մեր կոմյերիտական
Ուսած մեծ պայքարի հրահանգ,
Գնում է դաշտերը սավետական՝
Տանելու պայքար ու աշխատանք:

Կայարանը փոքր է, դաշտն անծայր,
Արտերը ճերմակ, անասման
Ինձ արևն է յերկնքից անմար
Փողփողում յերկնքից ու վառման:

Կապույտ բլուշներ շարք-շարք
Կանացի կարմիր լաչակներ,—
Ո՛ւ, այնտեղ ստեղծել են նոր կյանք,
Նոր պայքար ու նոր բազուկներ:

Արտերը սրտեր են հուզում,
Ամեն որ քրտինք ու յեռանդ,—
Դաշտերում ջրերն են խոսում,
Արևն է ժպտում յերկնեցանգ:

Այստեղ է հիմա բյուրանուն
Կամքը մեր հուժկու, հաղթական,—
Այստեղ է պայքարը լեռնանում՝
Հանուն բամբակի սավետական:

Գինը 30 կոպ.

72.019

32-А
А 358

56
1

2

+

+

KOMSOMOL HYÇUMU

(Qomsomol jazıcsylarından Azərbaıçan Lenin Qomsomoluna)

AZƏRNƏŞR—1932